Bioróżnorodny

KALENDARZ 2018

dla Rolników na ***pTAK!***

Ptaki Polskie

BUKIET Z PÓL

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

STYCZEŃ

1	PN	NOWY ROK
2	WT	
3	ŚR	
4	CZ	
5	PT	
6	SB	TRZECH KRÓLI
7	ND	
8	PN	
9	WT	
10	ŚR	
11	CZ	
12	PT	
13	SB	
14	ND	
15	PN	
16	WT	
17	ŚR	
18	CZ	
19	PT	
20	SB	
21	ND	DZIEŃ BABCI
22	PN	DZIEŃ DZIADKA
23	WT	
24	ŚR	
25	CZ	
26	PT	
27	SB	
28	ND	
29	PN	
30	WT	
31	ŚR	

MATKA NATURA KOCHA WSZYSTKIE DZIECI SWOJE!

Ziemia nas **karmi**, **leczy**, **ubiera** i **uszczęśliwia**. Wszyscy jesteśmy tutaj u siebie. Nie tylko my, Ludzie, ale też Żurawie, Sarny, Jeże, Mazurki, Szpaki, Pszczoły, Motyle, Fiołki i Przylaszczki… Wszyscy mieszkańcy tego Ziemskiego Rajskiego Ogrodu. **Szanujmy naszych sąsiadów i przyjaciół**. Oni też mają prawo do życia na tej najważniejszej i najpiękniejszej planecie. Cieszmy się ich obecnością. Zróbmy dla nich miejsce w naszych sadach i ogrodach. Na naszych łąkach i polach. W naszych lasach i **w naszych sercach**. **Podzielmy się** naszą planetą, bo inaczej zostaniemy sami na Ziemi!

Nigdy niczego nie dostajesz na zawsze.

Andrzej Stasiuk

Mówią rzeki, zboża. Cały świat jest jedną mową. Gdybyś tak się w ten świat dobrze wsłuchał, mógłbyś nawet usłyszeć, co sto lat temu mówili, a może tysiące.

Wiesław Myśliwski „Kamień na kamieniu”

LUTY

1	CZ	
2	PT	ŚWIATOWY DZIEŃ MOKRADEŁ
3	SB	
4	ND	
5	PN	
6	WT	
7	ŚR	
8	CZ	TŁUSTY CZWARTEK
9	PT	
10	SB	
11	ND	
12	PN	
13	WT	OSTATKI
14	ŚR	WALENTYNKI, POPIELEC
15	CZ	
16	PT	
17	SB	DZIEŃ KOTA
18	ND	
19	PN	
20	WT	
21	ŚR	
22	CZ	
23	PT	
24	SB	
25	ND	
26	PN	
27	WT	
28	ŚR	
1	CZ	
2	PT	
3	SB	

DRZEWA NASZE POWSZEDNIE, DRZEWA NASZE ODŚWIĘTNE

Drzewa i krzewy produkują **tlen**, którym oddychamy.
Liście i gałęzie **chłoną zanieczyszczenia** z powietrza –
również te z kominów, samochodów i ścieranych na drogach opon.
Liście, pnie, konary i gałęzie chłoną **hałas**.
Rosnące głęboko w ziemi drzewa i krzewy swoimi korzeniami
mocno **wiążą glebę** i chronią ją przed erozją.
Drzewa i krzewy przechwytują ogromne ilości wody deszczowej,
dzięki czemu chronią nas przed **powodziami** i podtopieniami.
Gdy wody brakuje – oddają to, co magazynowały i chronią nas przed **suszą**.
Drzewa i krzewy dają **cień**, a w upalne dni schładzają powietrze.
Zimą osłaniają przed **mrozem** i **wiatrem**.
Drzewa wydzielają fitohormony, dzięki którym
lepiej śpimy, jesteśmy zdrowsi i szczęśliwsi.
Drzewa są **domem** dla wielu ptaków, owadów oraz różnych
innych zwierząt, a także roślin. Zapewniają im pokarm i schronienie.
Jeden stuletni dąb podtrzymuje więcej życia, niż sto młodych.
Chrońmy dojrzałe drzewa – cieszmy się ich pięknem i energią, którą nam dają.

Puszcza jest niczyja – nie moja ani twoja,
ani nasza, jeno boża, święta!

Stefan Żeromski „Puszcza jodłowa"

MARZEC

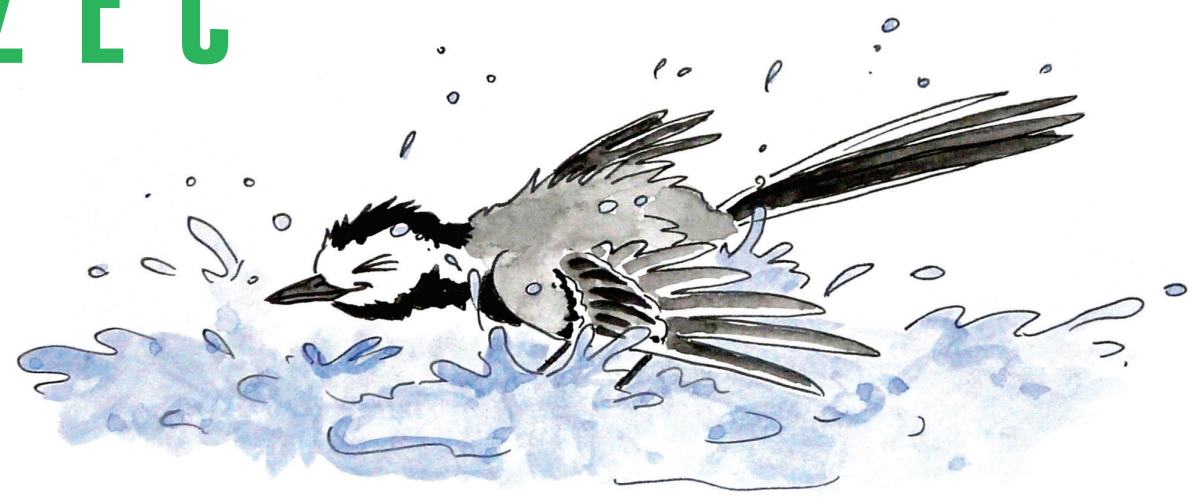

1 CZ
2 PT
3 SB ŚWIATOWY DZIEŃ DZIKIEJ PRZYRODY
4 ND
5 PN
6 WT
7 ŚR
8 CZ MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KOBIET
9 PT
10 SB
11 ND
12 PN
13 WT
14 ŚR
15 CZ
16 PT
17 SB
18 ND
19 PN
20 WT DZIEŃ SZCZĘŚCIA, DZIEŃ WRÓBLA, DZIEŃ BEZ MIĘSA
21 ŚR ŚWIATOWY DZIEŃ LASU, PIERWSZY DZIEŃ WIOSNY
22 CZ ŚWIATOWY DZIEŃ WODY
23 PT
24 SB
25 ND NIEDZIELA PALMOWA, ZMIANA CZASU ZIMOWEGO NA WIOSENNY
26 PN
27 WT
28 ŚR
29 CZ
30 PT
31 SB GODZINA DLA ZIEMI

BAGNA SĄ DOBRE!

Woda na łące oznacza życie. Korzystają z niej ptaki, owady, małe i duże zwierzęta. Mogą z niej korzystać też Twoje zwierzęta gospodarskie. Każdy **strumień** i nawet najmniejsze **śródpolne oczko wodne** są dziś **na wagę złota** – są jak mała **Arka Noego** - nie zasypuj ich, nie wrzucaj tam śmieci, chroń je! Działają jak małe zbiorniki retencyjne – magazynują wodę, gdy jest jej za dużo i oddają, gdy doskwiera susza. Na pewno to zauważyłeś! Pamiętaj, cała Ziemie to system naczyń połączonych – jak krew w Twoim organizmie. To, co Ty robisz na swojej łące, ma wpływ na klimat w innym miejscu planety. Podobnie jak wyrąb Lasów Amazońskich ma wpływ na opady w Twojej wsi lub miasteczku.
Twoje wybory, decyzje i postawy mają znaczenie!
Pamiętaj o wodzie!

RECEPTURA:

W marcu warto wybrać się w okolice potoków lub czystych cieków wodnych. Znajdziesz tam zimozielone rzęsy, rzęśle, przetacznika bobowniczka. Możesz zrobić z nich sałatkę lub dodać do kanapek. Mają w sobie dużo zdrowia.

Z upojonymi wiosną wracamy oczyma,
Krokiem lekkim, jak podczas tanecznej zabawy.
Ulicą po słonecznej stronie idziem prawej,
Za sobą ciepła słońca czujemy plecyma.

Leopold Staff „Marzec"

KWIECIEŃ

1	ND	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PTAKÓW, WIELKANOC, PRIMA APRILIS
2	PN	PONIEDZIAŁEK WIELKANOCNY
3	WT	
4	ŚR	ŚWIATOWY DZIEŃ BEZDOMNYCH ZWIERZĄT
5	CZ	DZIEŃ LEŚNIKA I DRZEWIARZA
6	PT	
7	SB	DZIEŃ BOBRÓW
8	ND	
9	PN	ŚWIATOWY DZIEŃ GOŁĘBIA
10	WT	
11	ŚR	
12	CZ	
13	PT	
14	SB	
15	ND	
16	PN	
17	WT	
18	ŚR	
19	CZ	
20	PT	
21	SB	
22	ND	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ZIEMI
23	PN	
24	WT	
25	ŚR	ŚWIATOWY DZIEŃ PINGWINA
26	CZ	
27	PT	
28	SB	
29	ND	
30	PN	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KONIA
1	WT	

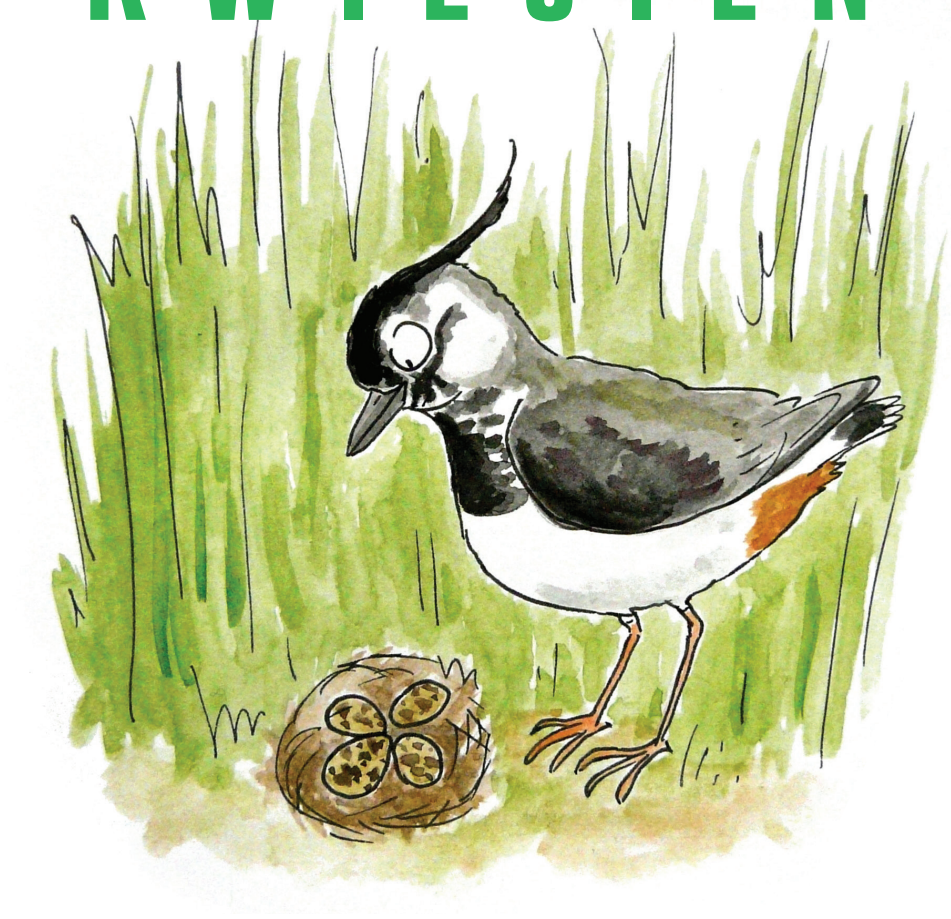

CO BYŚ ZROBIŁ, GDYBY TOBIE KTOŚ PODPALIŁ DOM, GDY ŚPISZ?

Łąka to nie jest węgiel, żeby ją palić. **Tam mieszka wielu sprzymierzeńców Twoich upraw**. **Nie pal ich!**
W płomieniach zginą trzmiele, które każdej wiosny jako pierwsze ruszają zapylać Twoje sady i kwiaty w ogrodzie. Żywcem spłoną małe zajączki, skowronki i czajki, które właśnie przyszły na świat!
One oraz inne zwierzęta nie umieją się bronić przed ogniem. To, czy przeżyją, zależy od Ciebie.
Nie musisz nic robić. Po prostu nie pal swoich łąk ani miedz!

Chwalcie łąki umajone,
Góry, doliny zielone.
Chwalcie cieniste gaiki,
Źródła i kręte strumyki!
Karol Antoniewicz

MAJ

1	WT	ŚWIĘTO PRACY
2	ŚR	
3	CZ	ŚWIĘTO KONSTYTUCJI 3 MAJA
4	PT	
5	SB	
6	ND	
7	PN	
8	WT	
9	ŚR	
10	CZ	
11	PT	
12	SB	ŚWIATOWY DZIEŃ PTAKÓW WĘDROWNYCH
13	ND	
14	PN	
15	WT	
16	ŚR	
17	CZ	
18	PT	
19	SB	
20	ND	ZIELONE ŚWIĄTKI, EUROPEJSKI DZIEŃ MORZA
21	PN	
22	WT	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ BIORÓŻNORODNOŚCI, DZIEŃ PRAW ZWIERZĄT
23	ŚR	
24	CZ	DZIEŃ ŚLIMAKA
25	PT	
26	SB	DZIEŃ MATKI
27	ND	
28	PN	
29	WT	
30	ŚR	
31	CZ	BOŻE CIAŁO

PAMIĘTAJCIE O OGRODACH!

Pamiętajcie o ogrodach
Przecież stamtąd przyszliście
W żar epoki użyczą wam chłodu
Tylko drzewa, tylko liście

Janusz Kofta

Przydomowy ogród to według naszej **staropolskiej tradycji** najbardziej gościnne miejsce w naszym obejściu. Tu pod **pachnąca lipą** lub **jabłonią** siadali starzy i młodzi, rodzina i goście. Każdy był tam mile widziany – również Kos, **złota Wilga**, śmiałe Rudziki, barwne Szczygły i Dzwońce. **Kwitły Malwy**, Kosmosy, Floksy, Lilie, Liliowce i całe kobierce wonnych ziół i kwiatów. Uwijały się wśród nich Pszczoły, Trzmiele, **Motyle** i ptaki. Trudno było dojść, kto bardziej cieszył oko i koił serce… Współczesne ogrody, przy tych staropolskich, są jak zielone, a czasami betonowe pustynie. Dlaczego? Bo tak wybraliśmy. Tym razem **wybierz lepiej**: Zamień swój ogród w **Ogród na pTAK**! – przyjazny Tobie, Twoim Gościom, krajobrazowi i przyrodzie. Zedrzyj beton z umęczonej pod nim ziemi, wyrzuć nasączoną chemią korę, posadź **kolorowe kwiaty** i **zioła** oraz **jagodowe drzewo** lub **krzewy**. Weź głęboki oddech, odłóż kosiarkę i zacznij cieszyć się życiem w Twoim ogrodzie. Obserwuj je. To lepsze niż telewizyjny serial!

RECEPTURA

Maj to czas mniszka – a zatem syrop z mniszka!

Zbierz około stu kwiatów mniszka i rozłożone zostaw na noc, żeby wszyscy jego mieszkańcy odeszli w swoją stronę. Zalej kwiaty litrem ciepłej wody i odstaw na 48 godzin. Miksturę przecedź, a mniszkową wodę gotuj na małym ogniu dosypując powoli jeden kilogram cukru trzcinowego. Gdy cukier się rozpuści, a wywar zacznie delikatnie bulgotać, zdejmij garnek z ognia, a syrop rozlej do wyparzonych słoiczków. Napój z syropem z mniszka będzie cieszył na co dzień, a uleczy w razie przeziębienia.

CZERWIEC

1	PT	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DZIECKA
2	SB	
3	ND	
4	PN	
5	WT	ŚWIĄTOWY DZIEŃ OCHRONY ŚRODOWISKA
6	ŚR	
7	CZ	
8	PT	DZIEŃ CYRKU BEZ ZWIERZĄT
9	SB	
10	ND	
11	PN	
12	WT	
13	ŚR	
14	CZ	
15	PT	DZIEŃ WIATRU
16	SB	
17	ND	DZIEŃ WALKI Z PUSTYNNIENIEM I SUSZAMI
18	PN	
19	WT	
20	ŚR	
21	CZ	PIERWSZY DZIEŃ LATA, NAJDŁUŻSZY DZIEŃ ROKU
22	PT	
23	SB	DZIEŃ OJCA
24	ND	
25	PN	
26	WT	
27	ŚR	
28	CZ	
29	PT	
30	SB	
1	ND	

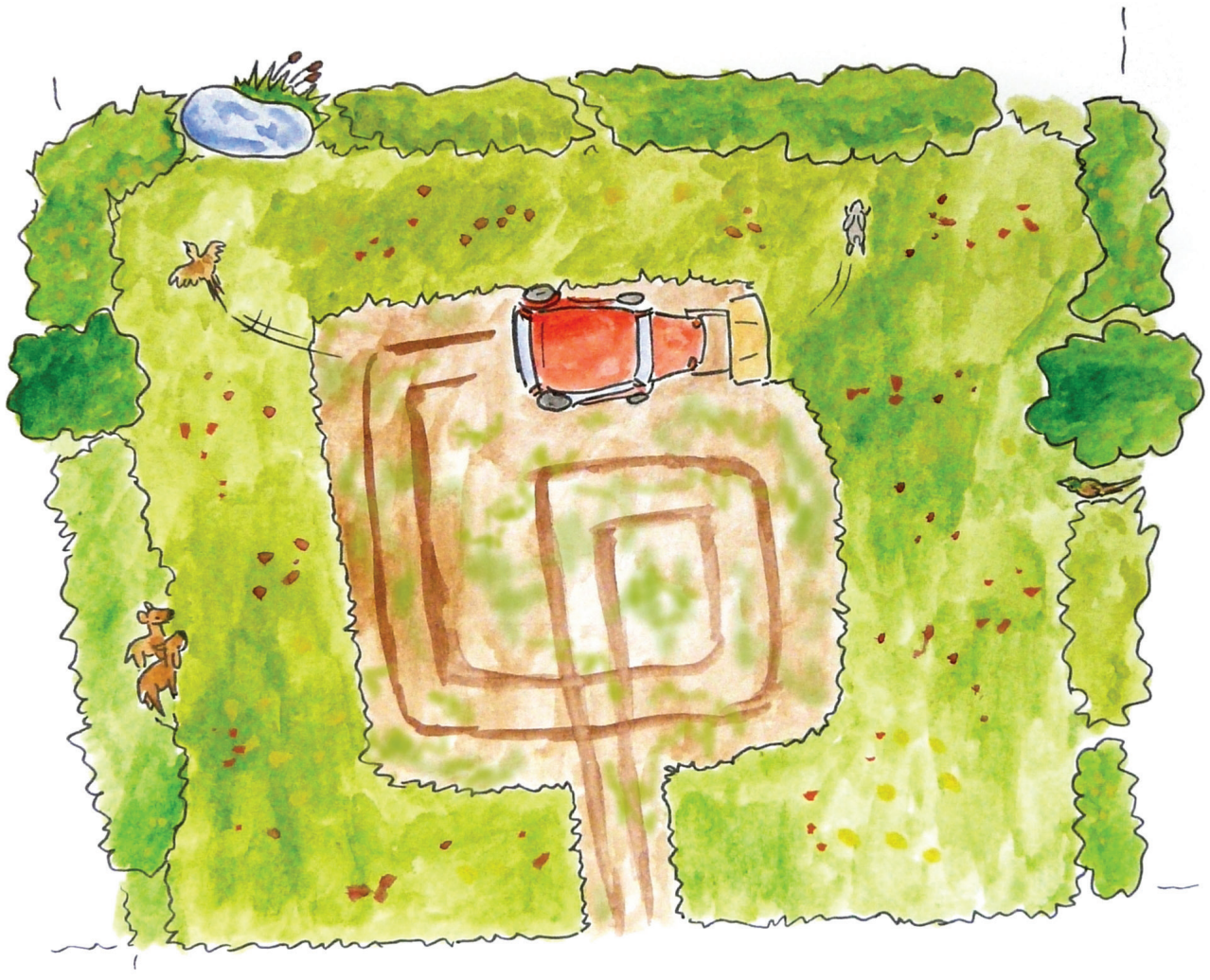

KOŚ Z SERCEM!

A lato przyszło pieszo -
Już łąki nim się cieszą
I stoją całe w kwiatach
Na powitanie lata.

Jan Brzechwa „Przyjście lata"

Dobry rolnik kosi **od środka na zewnątrz** albo posuwa się **od jednego boku do drugiego boku**. Daje szansę przeżyć zwierzętom, które mieszkają na łące. Uratować życie rodzinie Kuropatw, Derkaczy lub zajęcy okazuje się wcale nie takie trudne. Wystarczy tylko **odrobina dobrej woli**. Oraz **dużo dobrego serca**! Dla Ciebie łąka to, być może, tylko siano. Dla wielu innych to dom! Daj im szansę. Ich życie zależy od Ciebie.

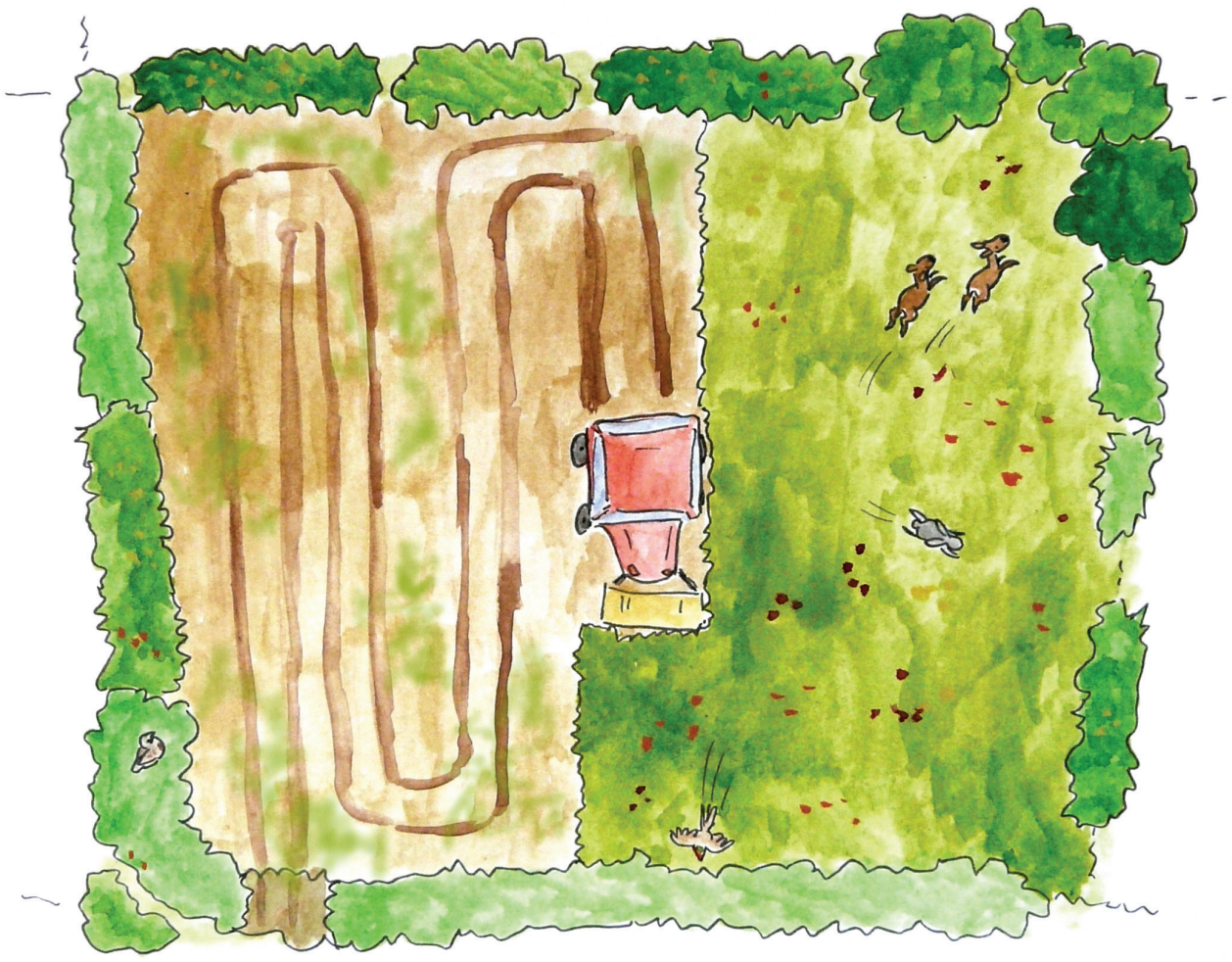

LIPIEC

1 ND DZIEŃ PSA
2 PN
3 WT
4 ŚR
5 CZ
6 PT
7 SB
8 ND
9 PN
10 WT
11 ŚR
12 CZ
13 PT
14 SB
15 ND
16 PN
17 WT
18 ŚR
19 CZ
20 PT
21 SB
22 ND
23 PN
24 WT
25 ŚR
26 CZ
27 PT
28 SB
29 ND
30 PN
31 WT

ZAPYLACZE TO DOBRE CHŁOPAKI!

90% owoców i aż **1/3 wszystkiego**, co stawiamy na naszych stołach, mamy dzięki **zapylaczom** - **pszczołom**, **trzmielom**, **motylom**, **osom**. Ale także różnym **chrząszczom**, **mrówkom**, **a nawet muchom** i niektórym innym owadom. Wszystkie one potrzebują do życia **kwietnych łąk**, **miedz**, **przyjaznych sadów**, **ogrodów** i **pól**. Przyjaznych, czyli takich, w których kwitną **zioła** i **kwiaty** oraz bez środków owadobójczych albo przynajmniej mądrze stosowanych. Na pewno słyszałeś o wymieraniu pszczół. A to dopiero początek... **Wszystko zależy od Ciebie**! Pamiętaj, że to, co jest dobre dla przyrody, jest też **dobre dla Ciebie**!

Z mego wonnego kwiatu pracowite pszczoły
Biorą miód, który potym szlachci pańskie stoły.

Jan Kochanowski „Na Lipę"

RECEPTURA:

Czarcie dary

Znajdź ostrożeń warzywny - ostrożeń dostępny jest od wiosny do jesieni na podmokłych łąkach - zbierz jego liście i przygotuj na 3 sposoby:
Świeże liście zagotuj w dużym garze, z wywaru przyrządź kąpiel. Moczenie się w takiej wodzie zmniejszy zmęczenie, odpręży i oczyści skórę. Młode liście możesz zblanszować na patelni i jeść jako zamiennik szpinaku. Z suszonych liści można zrobić napar dla cukrzyków i osób chcących wspomóc wątrobę .

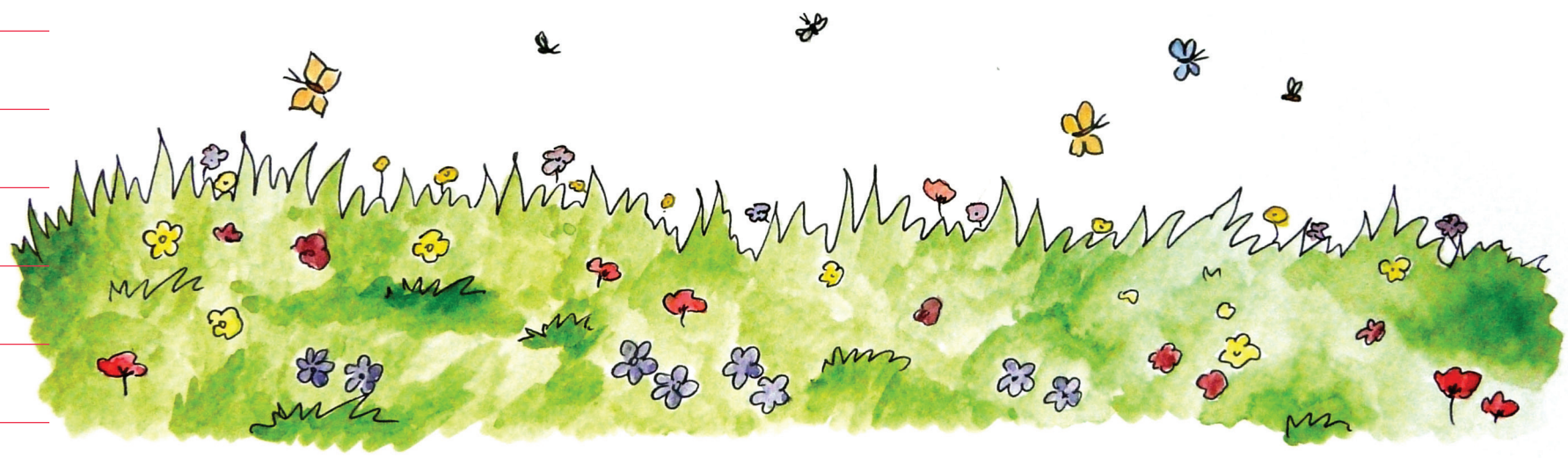

SIERPIEŃ

1 ŚR
2 CZ
3 PT
4 SB
5 ND
6 PN
7 WT
8 ŚR WIELKI DZIEŃ PSZCZÓŁ
9 CZ
10 PT
11 SB
12 ND
13 PN
14 WT
15 ŚR ŚWIĘTO WOJSKA POLSKIEGO
16 CZ
17 PT
18 SB
19 ND
20 PN
21 WT
22 ŚR
23 CZ
24 PT
25 SB DZIEŃ POLSKIEJ ŻYWNOŚCI
26 ND
27 PN
28 WT
29 ŚR
30 CZ
31 PT

MIEDZA NA WAGĘ ZŁOTA!

To **dom** i **stołówka** dla zapylaczy – pszczół, trzmieli i motyli. Tutaj swoje gniazda zakładają **Kuropatwy**, **Skowronki**, **Świergotki**, **Szczygły**... Lista jest bardzo długa! One wszystkie **pracują dla Ciebie** – codziennie zbierają owady i nasiona, których Ty wcale nie chcesz mieć na swoim polu. Tutaj rodzą się małe zajączki, sarenki, jeże... Tutaj schronią się najróżniejsze zwierzęta, gdy Ty będziesz kosić swoje zboża lub orać ziemię pod nie. **Miedza** oczyści Twoje pole z nadmiaru środków chemicznych. **Ukwiecona miedza** to prawdziwa ozdoba Twoich pól i polskiej wsi. **Nie zapomnij zostawić miedzę**. Jak za dobrych, dawnych czasów!

RECEPTURA:

Sok z czarnego bzu

Zbierz owoce czarnego bzu i oddziel je od szypułek. Jagody włóż do garnka i zalej wodą tak, aby woda je zakryła. Miksturę doprowadź do wrzenia i gotuj przez 10 minut. Następnie przelej przez sitko wyłożone czystą tkaniną. Do soku dodaj cukier i sok z cytryny. Jeszcze raz zagotuj. I gotowe.

WRZESIEŃ

1	SB	
2	ND	
3	PN	
4	WT	
5	ŚR	
6	CZ	
7	PT	
8	SB	
9	ND	
10	PN	
11	WT	
12	ŚR	
13	CZ	
14	PT	
15	SB	
16	ND	
17	PN	
18	WT	
19	ŚR	DZIEŃ DZIKIEJ FLORY, FAUNY I NATURALNYCH SIEDLISK
20	CZ	
21	PT	
22	SB	ŚWIATOWY DZIEŃ BEZ SAMOCHODU
23	ND	PIERWSZY DZIEŃ JESIENI
24	PN	
25	WT	
26	ŚR	ŚWIATOWY DZIEŃ KRÓLIKA
27	CZ	ŚWIATOWY DZIEŃ MORZA
28	PT	
29	SB	
30	ND	ŚWIATOWY DZIEŃ RZEK
1	PN	

NIE MA JAK WŁASNE!

Pora kiszenia, smażenia, marynowania, przecierania i zalewania. Najpierw wybierz się z rodziną do ogrodu, a potem zabierzcie się do roboty: **kiszone** ogórki, grzyby **w occie, powidła** śliwkowe, **marynowana** papryka, przecier z cukinii, **wino** malinowe, gruszki **w syropie**…
…i co tam jeszcze Wam w ogrodzie urośnie i na co ochota przyjdzie! Zawsze pod ręką, do tego smaczne i pachną jak w dzieciństwie!

RECEPTURA:

Malinowa nalewka na gardło

Litrowy słój napełnij do połowy malinami, wsyp garść płatków róż i garść kwiatów malwy, zalej ciepłym spirytusem rozwodnionym z wodą w proporcji 1:1. Zakręć słoik i odstaw na dwa miesiące. Od czasu do czasu wstrząśnij słoikiem. Po dwóch miesiącach do nalewki dodaj miód z wodą (wymieszane pół szklanki miodu i wody). Zakręć. Po tygodniu nalewka gotowa.

Czerwone jabłuszka,
Złociste gruszeczki
Świecą się jak gwiazdy
Pomiędzy listeczki.

Pójdę ja się, pójdę
Pokłonić jabłoni,
Może mi jabłuszko
W czapeczkę uroni!

Maria Konopnicka „Jesienią"

PAŹDZIERNIK

1	PN	ŚWIATOWY DZIEŃ PTAKÓW
2	WT	EUROPEJSKI DZIEŃ PTAKÓW
3	ŚR	
4	CZ	DZIEŃ ŚW. FRANCISZKA Z ASYŻU, ŚWIATOWY DZIEŃ ZWIERZĄT
5	PT	
6	SB	
7	ND	
8	PN	
9	WT	
10	ŚR	DZIEŃ DRZEWA
11	CZ	
12	PT	
13	SB	
14	ND	DZIEŃ NAUCZYCIELA
15	PN	
16	WT	
17	ŚR	
18	CZ	
19	PT	
20	SB	
21	ND	
22	PN	
23	WT	
24	ŚR	
25	CZ	DZIEŃ KUNDELKA, DZIEŃ USTAWY O OCHRONIE ZWIERZĄT
26	PT	
27	SB	
28	ND	ZMIANA CZASU Z LETNIEGO NA ZIMOWY
29	PN	
30	WT	
31	ŚR	

ZŁAP ODDECH PRZED ZIMĄ

Nie sprzątajmy zbyt dokładnie naszych przydomowych sadów i ogrodów. W ogrodzie **zostawmy stertę gałęzi i liście**. Może przezimuje w niej jakiś jeż albo ropucha? Jak przyjdzie wiosna, oni pierwsi dobiorą się do ślimaków w naszym ogrodzie! **Jagody i jabłka na krzewach i drzewach albo pod nim przydadzą się ptakom**. Zimą na pewno odwiedzą Cię Kosy, Kwiczoły, Dzięcioły i parę innych jeszcze gości. Szczygły, Trznadle, Czyże, Kuropatwy i wiele innych ucieszą się zimą z **ziaren bylicy** i innych ziół, które zostawiliśmy w naszym sadzie, dzikim zakątku ogrodu lub na miedzy. Liście i łodygi, w których szczęśliwie **przezimowało** tyle stworzeń, zdążysz sprzątnąć wiosną. Sprzątania jednak będzie mniej niż jesienią, bo większość z nich przez zimę spróchnieje i zamieni się w **cenny nawóz** w Twoim ogrodzie. **Pod osłoną butwiejących, ciepłych liści kwiaty w Twoim ogrodzie lepiej przezimują!**

RECEPTURA:

Słodkie Boczniaki

Zbierz boczniaki ostrygowate, a ich kapelusze wymocz w wodzie i wypłucz. Upchnij w słoiczku kapelusze boczniaka, pokrojoną czerwoną cebulę, plaster buraka, nasiona kolendry. Przygotuj zalewę octową (3/4 wody, 1/4 octu jabłkowego, sól i cukier), doprowadź do wrzenia, odstaw i po chwili zalej słoiczki. Słoiczki obróć do góry nogami, żeby się zawekowały. Boczniaki zrobią się różowe i słodkie.

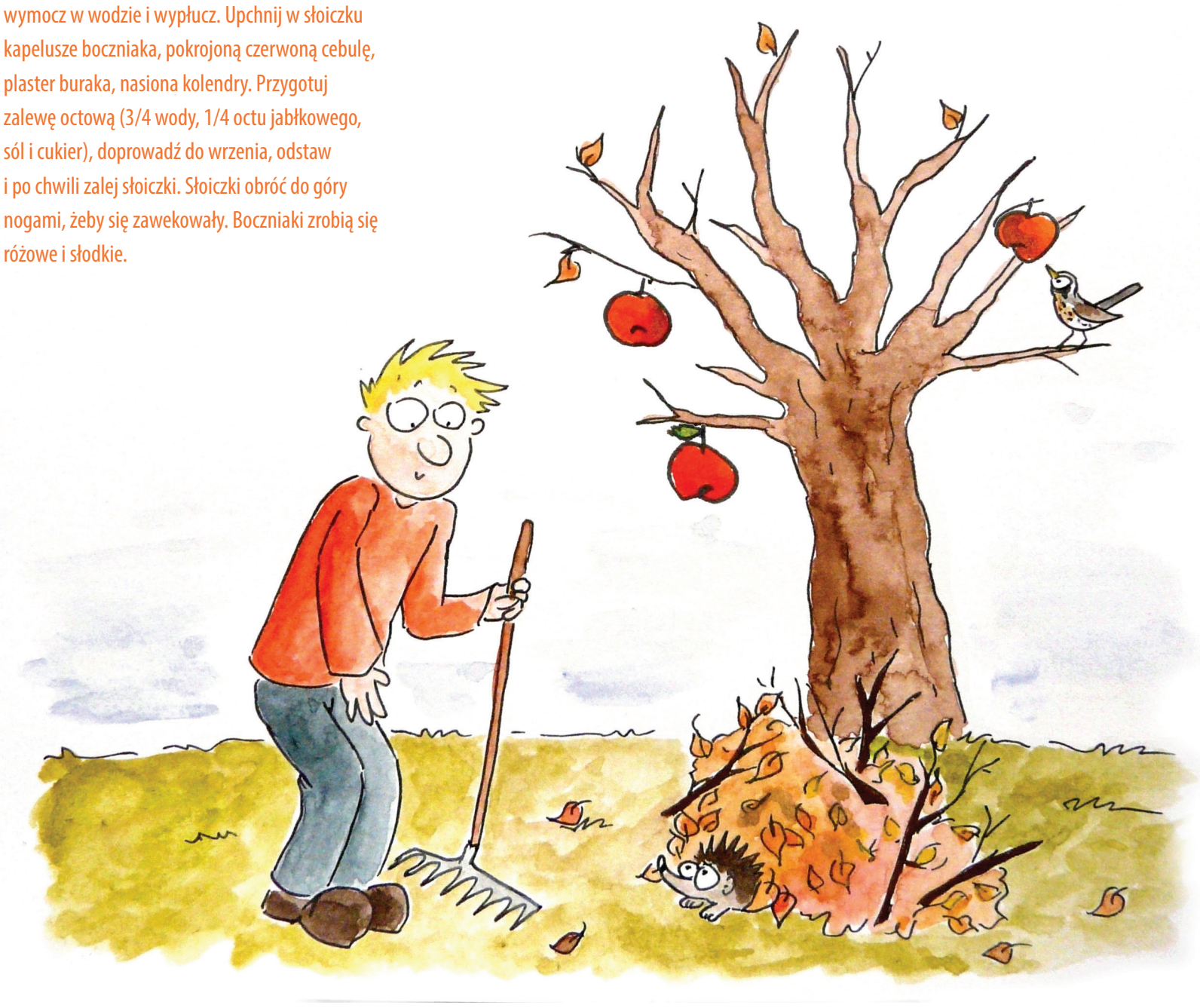

LISTOPAD

1	CZ	WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH
2	PT	
3	SB	
4	ND	
5	PN	
6	WT	
7	ŚR	
8	CZ	
9	PT	
10	SB	DZIEŃ JEŻA
11	ND	ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI
12	PN	
13	WT	
14	ŚR	
15	CZ	
16	PT	
17	SB	
18	ND	
19	PN	
20	WT	
21	ŚR	
22	CZ	
23	PT	
24	SB	KATARZYNKI
25	ND	DZIEŃ BEZ FUTRA
26	PN	
27	WT	
28	ŚR	
29	CZ	ANDRZEJKI
30	PT	
1	SB	

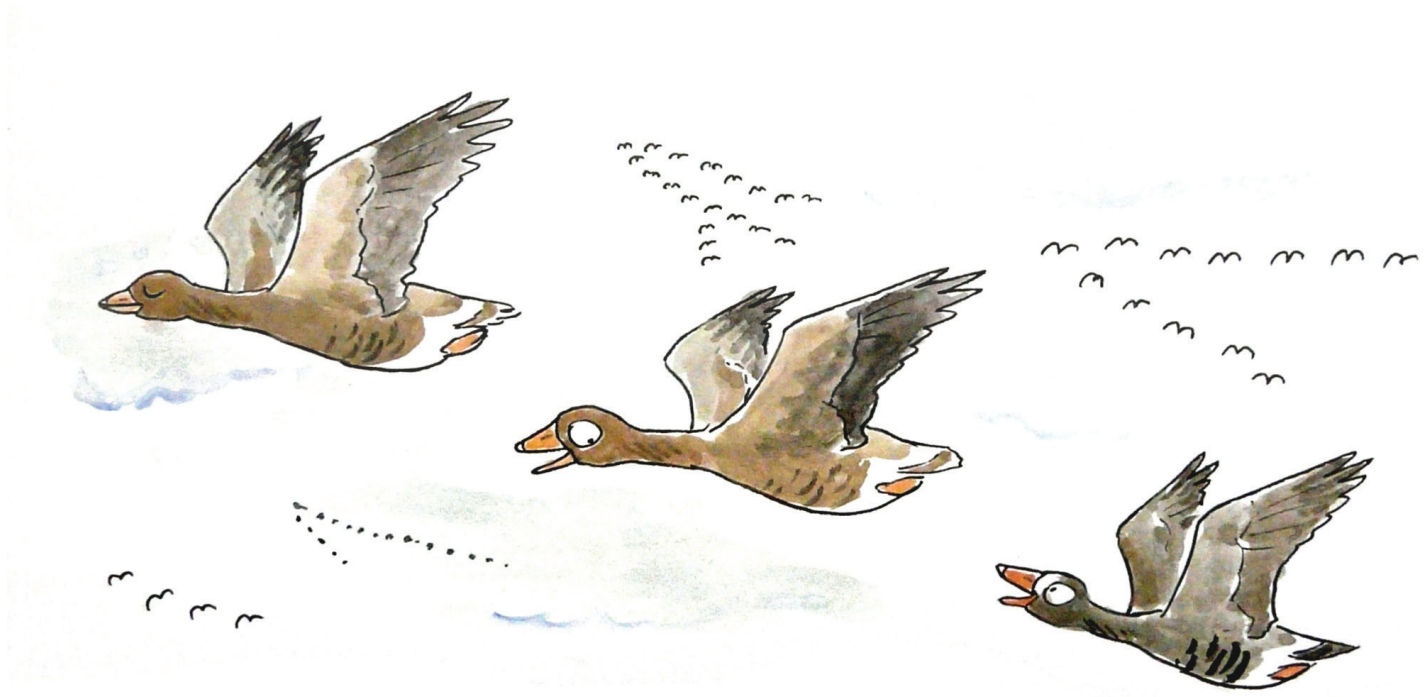

KOMU W DROGĘ, TEMU SKRZYDŁA!

Żurawie i Gęsi podczas przelotów zatrzymują się na polach. Ale nie musisz się obawiać – one **nie zniszczą Twoich zasiewów**. Sprawdzone i naukowo udowodnione. Pamiętaj: zboże to trawa. A każda trawa lubi zgryzanie lub koszenie. Zgryzane jesienią oziminy lepiej się ukorzeniają, dzięki temu na wiosnę będą silniejsze i wydadzą większe plony! **Nasi słowiańscy przodkowie uważali Gęsi i Żurawie za ptaki święte**. Przynosiły życie na Ziemię i łączyły nas z zaświatami. A co jeśli mieli rację? **Ich klucze właśnie ciągną po niebie**. I tak tysiące kilometrów na własnych skrzydłach! Następnym razem, gdy je usłyszysz, zatrzymaj się, spójrz w niebo i posłuchaj. Pozwól się sobie zachwycić!

RECEPTURA:

Napar przeciw jesiennym smutkom

Dziurawiec, przytulia wonna i serdecznik wpływają na dobre samopoczucie. Wymieszaj odrobinę suszu tych ziół, zalej gorącą wodę, ale nie wrzątkiem, pozostaw pod przykryciem na około 10 minut. Gotowe.

GRUDZIEŃ

1	SB	
2	ND	
3	PN	
4	WT	BARBÓRKA
5	ŚR	DZIEŃ GLEBY
6	CZ	DZIEŃ ŚW. MIKOŁAJA
7	PT	
8	SB	
9	ND	
10	PN	
11	WT	
12	ŚR	
13	CZ	
14	PT	
15	SB	
16	ND	
17	PN	
18	WT	
19	ŚR	
20	CZ	DZIEŃ RYBY
21	PT	
22	SB	PIERWSZY DZIEŃ ZIMY
23	ND	
24	PN	WIGILIA BOŻEGO NARODZENIA
25	WT	BOŻE NARODZENIE
26	ŚR	BOŻE NARODZENIE
27	CZ	
28	PT	
29	SB	
30	ND	
31	PN	SYLWESTER

W GRUDNIU ZWIERZĘTA MÓWIĄ LUDZKIM GŁOSEM. MÓW I TY!

Głodne zimą Gile, Czyże, Trznadle czy Szczygły mogły kiedyś polecieć na miedze albo do sadu, albo do ogrodu i zawsze coś tam znalazły. Tak samo zmarznięte Kuropatwy czy zające. Dzisiaj miedza zaorana, na dawnej łące przy drodze stoi stacja benzynowa, sad wycięliśmy, a ogród wyłożyliśmy kostką betonową i trawnikiem z supermarketu. **To może chociaż karmnik wystawmy**.

I kilka pomysłów na **postanowienia** i **życzenia noworoczne**:

1. Pozostawić kwietną miedzę na polu.
2. Szanować i nie wycinać starych drzew.
3. Zamienić zieloną pustynię pod domem w przyjazny Ogród na pTAK!
4. Kosić z głową i z sercem - z myślą o ptakach i zającach, które żyją na moich łąkach.
5. Zostawić odrobinę plonów na polu i w sadzie dla zwierząt – moich sąsiadów.
6. Nie wypalać traw.
7. Strumienie i oczka wodne są ważne! Pozwolić im być.
8. Zostawić hałdę liści, łodyg i gałęzi w ogrodzie na zimę.

W Dzień Bożego Narodzenia
radość wszelkiego stworzenia:
ptaszki w górę podlatują,
Jezusowi wyśpiewują.

Słowik zaczyna dyszkantem,
szczygieł mu wtóruje altem;
szpak tenorem krzyknie czasem,
a gołąbek gruchnie basem.

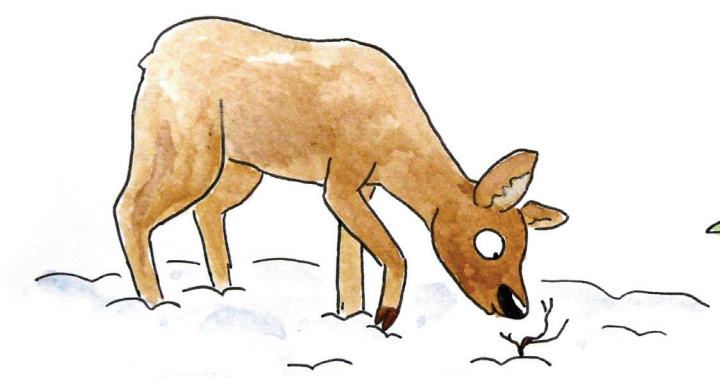

ILUSTRACJE

Justyna Kierat

Jestem rysownikiem. Ilustruję książki (w tym również swoje własne), artykuły, materiały edukacyjne i wiele innych.
Z wykształcenia jestem biologiem i dlatego to właśnie przyroda jest najczęściej głównym bohaterem moich rysunków. Zdarza mi się jednak rysować także w zupełnie innej tematyce - nawet kombajny i piszczałki organowe. Mam kilka ulubionych technik, ostatnio dołączyły do nich akwarele. Akwarelowy jest również kalendarz, który trzymasz w dłoniach. Zapraszam do obejrzenia moich rysunków na facebooku (fb.com/podkresska) i Blogspocie (justynakierat.blogspot.com).

JUSTYNA KIERAT

RECEPTURY

Krzysztof Kalemba

Jestem przyrodnikiem z zacięciem kulinarnym i fotograficznym. Pasjonuję się botaniką i zielarstwem.
Prowadzę blog na FB Skarbiec Włóczykija. Zapraszam!

O PROJEKCIE

Kalendarz powstał w ramach projektu „Bukiet z pól. Kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz zatrzymania spadku różnorodności biologicznej w krajobrazie rolniczym", który realizujemy dzięki dofinansowaniu z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na podstawie umowy nr 533/2015/Wn50/EE-EE/D.

Co nam daje Przyroda

Ostatnio coraz więcej mówi się o tzw. ekousługach, czyli serwisach i korzyściach jakie czerpiemy z Przyrody i naturalnego środowiska. Mierzymy je, badamy, jakiego rodzaju korzyści zapewniają ludziom różnego rodzaju ekosystemy, szacujemy ich wartość oraz to ile możemy na nich zarobić. Nawet jeśli nie zawsze oznacza to „spieniężenie" tych usług i korzyści. Można to sobie wyobrazić jak środki złożone na specjalnym koncie w banku zwanym Przyrodą, do którego dostęp ma każdy z nas. Okazuje się, że im lepiej zachowane są nasze ekosystemy, im zdrowsze, czystsze i bardziej różnorodne, tym jesteśmy bogatsi. Zrozumienie i prawidłowa ocena tych korzyści to obecnie jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed naukowcami i rządami.

Jednym z krajobrazów (ekosystemów), które zapewniają nam najwięcej cennych usług są bagna i różnego typu mokradła. Jedną z najważniejszych usług, jakie one zapewniają, jest retencja wody – a tym samym ochrona przed powodziami albo suszami. Bagna to zbiorniki retencyjne, których nie trzeba obsługiwać. Czy to się opłaca? Bardzo! Koszt retencjonowania 1m3 wody w naturze wynosi 2–5 zł, a w sztucznych, tzn. budowanych przez nas zbiornikach retencyjnych 15–40 zł. Jaki zatem sens ma dalsza budowa wielkich zapór wodnych w naszym kraju, choćby projektowanych 7 stopni na Wiśle (tzw. Kaskada dolnej Wisły)? Jak można się domyślić, jest to ekonomiczne samobójstwo. Bez wątpienia znacznie lepiej sprawdzą się zastawki na małych ciekach czy w lasach. Ich koszt to setki, a nie miliony złotych. Podobną rolę pełnią oczka wodne na naszych polach. Nie zasypujmy ich!

O NAS

Ptaki Polskie

Jesteśmy organizacją pożytku publicznego. Powstaliśmy z potrzeby czasu, stawiając sobie za cel ochronę przyrody – w szczególności ochronę ptaków i ich siedlisk. Dla dobra Przyrody, Ludzi i całej Ziemi. Nasza misja zawiera się w trzech słowach: Poznaj Pokochaj Pomóż. Publikujemy, kręcimy filmy, organizujemy wystawy, edukujemy i pracujemy w terenie – prowadzimy badania, chronimy rzadkie gatunki, dbamy o te wciąż jeszcze pospolite, zmieniamy krajobrazy. Nasz zespół łączy wiedzę zawodowych ochroniarzy, różnorodne doświadczenie wielu branż oraz szczerą pasję prawdziwych przyrodników. Budujemy sieć współpracy z parkami narodowymi, organizacjami o podobnym profilu, z partnerami biznesowymi, samorządami, rolnikami i mediami.
Wśród innych naszych działań warto wymienić m.in.: Kampanię Bądź na pTAK! www.jestemnaptak.pl, Noc Sów www.nocsow.pl, Orlik Ptak Jakich Mało www.orlikgrubodzioby.pl, Bagna są dobre! Ujście Warty www.bagnasadobre.pl, Bagna są dobre! Łąki Polski Północnej www.mokradla.eu Zapraszamy również na wystawę Ptak też człowiek! www.wystawaptaktezczlowiek.pl oraz na stronę główną www.ptakipolskie.pl

Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Za jego treść odpowiada wyłącznie stowarzyszenie Ptaki Polskie.

PROJEKT GRAFICZNY

Waldemar Koralewski, Portlab

Ptaki Polskie

WWW.PTAKIPOLSKIE.PL

BUKIET Z PÓL

WWW.BUKIETZPOL.PL

POLUB NAS NA FB
@JESTEM NA PTAK!

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WWW.NFOSIGW.GOV.PL